

3148

ע.ע.

פרוטוקול מס. 3/2

מישיבת וועדת העבודה

מיום ד', ט"ו בחשוון תשי"ט - 29.10.1958

(בשעה 8.30)

בכחור:

י. אלמוגי - מ"מ היו"ר חברי הוועדה:

ב. אידלסון

ש. בבה

י. כהן

ח. למדן

ח. מגורי-כהן

ס. קלמר

י. קרגמן

י. ריפתין

מוזמנים:

ד. כוכבי - מנהל אגף התעסוקה

והקליטה

ד. שרי - הממונה על יחסי עבודה

א. לבנה - יועץ משפטי

מר קלינמן - מטעם משרד העבודה

סדר-היום:

המשך הדיון בחוק ארגון התעסוקה.

מ"מ היו"ר י. אלמוגי:

פותח את הישיבה.

אני מקווה שאביע את דעת כל חברי

הוועדה אם אמסור את אחולי הוועדה וברכותיה ליו"ר שלה להולדת נכדו הראשון.

נמשיך היום בדיון על חוק ארגון

התעסוקה. אנו עומדים בסעיף 75.

סעיף 75:

ש. בבה:

העירו את תשומת לבי לבעיית העבודה

העונתית. צריך יהיה למצוא פתרון

למקרים בהם לשכת העבודה לא סיפקה את העובדים הדרושים לעבודה עונתית.

סעיף 75 - אושר

סעיף 76:

פ. קלמר:

לאחר שנקבע קנס של 250 ל"י על מי שמעביר אדם שלא בהתאם לסעיף 32, צריך להסתפק בכך ולא להטיל קנס גם על העובד, כי יתכן שמשפחתו רעבה ללחם, אי-אפשר להטיל על אדם כזה תשלום קנס העולה אזלי על שכר-העבודה שקיבל.

י. קרגמן:

אני תומך בדעתו של חבר-הכנסת קלמר. האחראיות לתעסוקה מאורגנת צריכה להיות על גותן העבודה, ולא על העובד. עלינו לזכור שישנם בארץ עולים חדשים שלא תמיד מכירים את החוקים הקיימים, שאולי אינם יודעים על חובת הזיקה ללשכת עבודה.

ש. בבה:

מטרת החוק היא חינוך הדדי של העובדים ונותני העבודה. איננו עוסקים בפילנתרופיה, כי אם בחוק. אם נקבע שהחוק איננו חל על האיש הרעב, אין בכלל צורך בהבדל בין העובד ונותן העבודה צריך להתבטא בשטח אחר - צריך להטיל על נותן העבודה, במקרה של הפרת החוק, קנס גדול יותר מאשר על העובד. אני חושב כי הרעיון המונח בסעיף זה הוא נכון, ואני מציע לקבלו.

א. לבנה:

אינני רוצה להיכנס לעצם הפלוגתה, אלא להצביע על שני דברים: ראשית, הקנס של 10 ל"י הוא המכסימום, הוא יכול גם להיות פחות; שנית, אין מטילים קנס על כל יום עבודה, אלא על תקופה מסויימת.

אם הוועדה תחליט לבטל את סעיף 76, במקרה של הפרת סעיף 32 החוק יראה את העובד כשותף לעבירתו של המעביד, ואז הוא צפוי לקנס של 250 ל"י. אם הוועדה רוצה לשחרר את העובד מאחריות פלילית, יש צורך להוסיף אחרי סעיף 75 את הטלים הבאות: "על אף האמור בכל דין אחר, לא יראו עובד כשותף לעבירה של העבדתו שלא בהתאם לסעיף 32."

ד. שרי:

ברצוני להפנות את תשומת לבכם לכך, כי רוב העבירות על חוקי העבודה, למשל על חוק שעות העבודה והמנוחה, נעשות כתוצאה מקצוציה בין העובדים ונותני העבודה, ויתכן שצביע תיקון לחוק שעות העבודה והמנוחה. אינני מקבל את ההערה שהפועל מפר את החוק רק מתוך לחץ כלכלי. ישנם בעלי מקצוע רבים, בעלי הכנסה גבוהה, ההולכים לעבוד שלא באמצעות הלשכה, המחליפים לעתים קרובות את מקום עבודתם ועי"כ שוללים את מקום העבודה של הזולת ומכניסים אנדרלמוסיה בסדרי העבודה. לכן, לדעתי, מוטב להשאיר קצת שיפוט בביצוע החוק גם לממונים על ביצועו וגם לשופטים.

א. שומסק:

בדקתי חוקי תעסוקה של מדינות רבות, ולא מצאתי באף אחד מהם אפשרות של הענשת עובד על קבלת עבודה שלא באמצעות הלשכה, ואינני חושב כי ההכרה בצורך תעסוקה מאורגנת נמצאת אצלנו במצב ירוד יותר מאשר במדינות אחרות.

אני מטעים לנוסח שהציע מר לבנה, אני מציע רק להחליף את המושג "העבדתו" במושג "העסקתו".

י. קרומן:

אינני מציע לפתור בעיה זו מתוך גישה פילנתרופית; אינני מצדיק אנשים ההולכים לעבוד שלא באמצעות הלשכה, אולם האחראי הוא זה המאפשר זאת - גותן העבודה - ואותו צריך להעניש.

ב. אידלסון:

האם בחוקי עבודה אחרים משתפים את העובד באחריות לעבירה ומטילים עליו עונשים?

ג. שרי:

כן.

ד"ר י. אלמוגי:

הואיל ורוב חברי הוועדה הם בעד ביטול הסעיף הזה, קיימות שתי אפשרויות: או שנצביע עכשיו על הסעיף, וקרוב לוודאי שיוחלט לבטלו, או לבקש מנציגי משרד העבודה לשקול שוב את הבעיה, אולי גם הם יסכימו לבטל את הסעיף.

הוחלט לדחות את ההצבעה על סעיף 76, על-מנת לאפשר לנציגי משרד העבודה לשקול את הצעת רוב חברי הוועדה.

סעיף 77:

מ. קלמר: מה הדין במקרה שאגודה מקצועית תפרוש מהלשכה, את מי נעניש במקרה זה?

ד. כוכבי: נאמר בסעיף במפורש: "וכן מי שאחראי למעשה...". השופט יקבע זאת.

סעיף 77 - אושר.

סעיף 78 - אושר.

סעיף 79:

ד"ר י. אלמוגי:

לחבר-הכנסת שומסק שמורה זכות להסתייגות בקשר למושג "העבודתו".

א. לבנה:

בישיבה הבאה אקרא בפניכם את מכתבו של המנכ"ח של משרד המשפטים, מר שלי, בענין זה. שקלנו ענין זה, ויש נימוקים רציניים דוקא בעד הביטול "העבודתו".

מ. קלמר:

מה הדין עד מתן צו הביניים?

ד"ר י. אלמוגי:

אני סבור שיש להזדרז בהקמת בתי דין לעניני עבודה.

א. לבנה:

בתי דין לעניני עבודה ידונו רק בענינים אדמיניסטרטיביים, וכאן מדובר על משפט פלילי. בכרוונה הכנסנו את האפשרות של צו ביניים, שאותו אפשר להוציא תוך שעות. אנו סבורים כי מוטב שגם הצעד הראשון יעשה על-פי צו של בית-המשפט.

סעיף 79 - אושר.

סעיף 80:

מ. קלמר:

לא יתכן להטיל על מנהל או פקיד בחברה את האחריות במקרה של הפרת החוק. יתכן שהם עומדים תחת לחץ של בעלי המפעל, הדורשים מהם, למשל, לקבל עובדים שלא באמצעות הלשכה. האחריות צריכה להיות על בעלי המפעל.

ר. שרי:

ישנם מקרים שבעל המפעל נמצא רחוק ממפעלו ואיננו יודע בכלל את כל הפרטים הקשורים בהעסקת העובדים. האחריות צריכה להיות על מנהל המחלקה או המנגנון.

ח. לטרון:

אני חושבת כי טענתו של חבר-הכנסת קלמר מוצדקת בקשר לסעיף-קטן (2). לפעמים נמצא מנהל העבודה או הפקיד במצב שהוא חייב לציית לבעל המפעל. לדעתי, האחריות צריכה להיות על כל המזמין עובד שלא באמצעות הלשכה, אם זה המנהל, אם זה בעל המפעל, או הפקיד העובד בו.

י. קרגמן:

מנהל המפעל או הפקיד יכול לטעון בבית המשפט, כי בקט בכל האמצעים הנאותים

וכי הזהיר את בעלי המפעל.

ח. לטרון:

לא תמיד יכול מנהל המפעל או הפקיד לעשות כן.

ט"ס היר"ר י. אלמוגי:

אם כן, אין לדבר הזה סוף.

ש. בבה:

אם אני מבין נכון, לא מדובר כאן על סתם מעביד. נאמר: "חברה, אגודה שיתופית...". ושם הסעיף: "אחריותם של חברי ההנהלה ושל מנהלים". ברור שבחברת מניות גדולה או באגודה שיתופית או בכל מפעל שיש בו הנהלה רחבה יותר האחריות לעבירה צריכה להיות על האיש האחראי לכך באופן ישיר, כי הנהלה זו כתובת אנונימית, מוכרחה להיות כתובת מסויימת.

ר. שרי:

אין כיום בארץ הנהלת חברה המצווה לא לקבל עובדים באמצעות הלשכה.

א. שומטק:

אני בכלל תמה על הויכוח - זהו סעיף המופיע בחוקי עבודה רבים. אם אנו משחררים מאחריות לעבירה את מנהל החברה או הפקיד האחראי, אין בכלל צורך בחוק הזה. אם הם היו שותפים לעבירה מפני שקיבלו הוראה כזאת מבעלי החברה והיו נאלצים לקיימה, יוכלו להוכיח זאת בבית המשפט, ויש להניח שהשופט יתחשב בכך.

י. ריפתין:

חששותיו של חבר-הכנסת קלמר היו מוצדקים אילו הסעיף היה מטיל את האחריות רק על המנהל או הפקיד האחראי והיה משחרר מאחריות את חברי ההנהלה, אולם כתוב במפורש שאפשר לתבוע לדין גם את חברי ההנהלה. הנוסח המרחיב את האחריות הוא הגיוני וצודק.

ח. לטרון:

אני חושבת שדוקא משרד העבודה צריך להיות מעוניין בכך שהחברה או האגודה השיתופית תהיה אחראית לפעולות עובדיה. במקרה של קבלת עובדים שלא באמצעות הלשכה, צריך להביא לדין את החברה, את המעסיק.

סעיף 80 - אושר.

הסתייגות: מ. קלמר

סעיף 81:

סעיף 82:

א. שומטק:

בדרך כלל, אינני מתנגד לתוכן הסעיפים האלה. ברור כי ברגע שמוקם שירות תעסוקה ממלכתי, כל הנכסים של לשכות העבודה עוברים לרשותו, אולם לשכות העבודה הקיימות עלו להסתדרויות הפועלים נספים רבים, ואי-אפשר לקבל את הסעיפים האלה לפני שיהיה הסדר כללי בעניין זה. לכן, אני מציע לדחות את הדיון וההחלטה על סעיפים אלה עד לסיום הדיון בחוק ולאחר ששר-העבודה ימסור לנו על ההסדר עם מרכז הלשכות.

הוחלט לדחות את ההצבעה על הסעיפים 81 ו-82 עד לסיום הדיון בחוק ולאחר ששר-העבודה ימסור על ההסדר בין הממשלה ומרכז הלשכות בעניין העברת נכסי הלשכות הקיימות לרשות שירות התעסוקה.

ד. כוכבי:

ברצוני להביא לתשומת לבכם: 1. הממשלה השתתפה עד לפני שנה ב-70% מהוצאות הלשכות, כולל הנכסים; 2. נכסי לשכות העבודה לא יעברו לרשות הממשלה ודינם לא יהיה כדין נכסי המדינה.

סעיף 83:

ה. שרי:

ברצוני המוקדמים של הוועדה על הצעת החוק, נתבקשו לעיין מחדש ולהציע ביטוי אחר במקום "מותר לקבלו". אנן מציעים עכשיו את הביטוי: "זכאי להתקבל", שעובד לשכה קודמת זכאי להתקבל לעבודה בשירות התעסוקה, אלא אם ישנם נימוקים נגד קבלתו, ואז צריך לפרטם.

ט"ם הי"ו"ר י. אלמוגי:

קיים בארץ נוהג שכאשר מפעל עובר מיד ליד, עובדים העובדים באופן אוטומטי לבעל המפעל החדש. אינני חושב שמשרד העבודה צריך לתת דוגמה נגד נוהג זה.

מ. קלמר:

אני מציע לכתוב בחוק באופן ברור ביותר, כי ברגע שלשכות העבודה עוברות לרשות ממלכתית, עובר אתן כל המנגנון. אם שירות התעסוקה ירצה אחר-כך לפטר עובדים בגלל צמצומים במנגנון, יוכל לנהל על-כך מ"מ עם האיגוד המקצועי.

י. ריפתיין:

אם כי מנגנון לשכות העבודה הוא בדרך-כלל מתאים, יש בו פה ושם פגמים. המדובר בציבור עובדים העובד בתנאים קשים, שהגיוס המוצע של הסעיף עלול לפגוע בו ולקומם אותו, ועל-כן אני מציע לבקש את נציגי משרד העבודה לדון מחדש בהצעת הסעיף.

ש. בבה:

הסעיף הזה איננו מונע את הבטחת זכויותיהם של עובדי הלשכות הקיימות, ואני מצטער שלרוב חברי הוועדה אין אמון מספיק לארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים, שיעמוד על זכויותיהם של העובדים במ"מ שלו עם שירות התעסוקה. אני מציע לקבל את הסעיף כפי שהוא מוצע, ובמקרה שהוועדה תחליט לשנותו, אבקש לרשום לי הסתייגות.

א. שוטסק:

פירושו של חלק מהסעיף הזה הוא העמדת העגלה לפני הסוטים, נאמר שמותר יהיה לקבל עובד לשכה קודמת לעבודה בשירות התעסוקה... בהתאם להסכם שבין שירות התעסוקה ובין ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים בארץ. בינתיים שירות התעסוקה איננו קיים, הוא יהיה קיים רק לאחר שיתקבל החוק, ואחר-כך צריך שירות התעסוקה לחתום על הסכם עם ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים בדבר זכויות עובדי לשכות העבודה הקודמות. מי יודע אם בכלל יחתם הסכם כזה, כמה זמן ימשך המו"מ בענין זה - מה יהיה גורל העובדים עד אז? אני מציע לנסח באופן הברור ביותר, כי כל עובדי הלשכות עובדים אוטומטית לעבוד בשירות התעסוקה.

י. כהן:

אי-אפשר להשוות את עובדי לשכות העבודה לעובדי מפעלים אחרים. אנו רוצים להפוך את לשכת העבודה, המורכבת משליחי מפלגות, לשירות תעסוקה ממלכתי. אין לתאר שלמעשה יחול שינוי מהותי בהרכב העובדים, יש כל היסוד להניח שלא יחולו כל שינויים, אולם מן הראוי, לפחות בצורה סמלית, להגיד גם לציבור העובדים שהנה מתחיל פרק חדש. גם העברת הרכוש איננו נעשה באופן אוטומטי, כך שגם העברת צוות העובדים איננה יכולה להעשות באופן אוטומטי. לכן אני מציע, בכל-זאת, למצוא ביטוי הקובע שהנה מתחיל פרק חדש בשטח זה.

ח. למדן:

אני רוצה להזכיר לחברי הדועדה כי הבעיה התעוררה כאשר דנו בסעיף 15. אלמלא הסדר-החדש שאנו רוצים להנהיג בעבודת לשכות העבודה, לא היה צורך בכל החוק הזה. הסעיף הזה דרוש: 1. בגלל סעיף 15, הקובע שלהבא מינויים של עובדי השירות יהיה לפי הכללים הקבועים למינוי עובדי מדינה, בשינויים המחוייבים לפי הענין; 2. בגלל בעיית הנכסים.

אני מציעה לנסח את הסעיף מחדש באופן שאיננו משתמע לשני פנים, כי עובדי הלשכות הופכים לעובדי שירות התעסוקה; במקרים יוצאים מן הכלל יהיה מו"מ בין שירות התעסוקה לבין ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה.

י. סרגוסן:

אני מציע לקבוע, קודם כל, את העיקרון שכל עובדי לשכות העבודה עוברים לעבוד בשירות התעסוקה, רק לגבי מקרים יוצאים מן הכלל יתנהל מו"מ עם ארגון העובדים.

ר. שרי:

כפי שמנוסה קצת בעניני עובדים ומעבידים, מסופקני אם ארגון העובדים יטכיים להעברת העובדים באופן אוטומטי וללא כל תנאים בשטח יחסי העבודה. כאשר "של" עבר לבעלים החדשים, הוריעו מועצת פועלי חיפה וועד עובדי "של", שקודם-כל הם מבקשים להסדיר אתם את בעיות העובדים, ורק אחר-כך לחתום על העברת המפעל.

מ"ם היו"ר י. אלמוגי:

ראש אגו הודיעים למעביד שלא יכנס למו"מ על העברת המפעל לפני שייסדיר אתנו אתי בעיות העובדים, אנו אומרים שהעברת העובדים למפעל החדש היא אוטומטית, אנו מבקשים לדון רק במקרים של זכויות עודף.

ר. שרי:

במקרים של העברת מפעל מיד ליד, אומר ארגון העובדי למעביד הישן ולמעביד החדש להגיש אתו קודם להסכם על כל הבעיות הקשורות בזכויותיהם של העובדים.

אנשי ההסתדרות בוועדה זו מטילים ספק
בכושרה של ההסתדרות לעמוד על זכויותיהם של העובדים. זכויותיהם של
עובדי לשכות העבודה הן ענין למד"מ ולהסדר עם ארגון העובדים. נוסף לכך
הובטח שהסכם זה טעון אישורו של שר העבודה.

חדשים
בסעיף 90 ייקבע מתי החוק יכנס לתקפו, וזה
יהיה לפחות 4-3/לאחר קבלתו בכנסת, על-מנת שיהיה זמן לעשות את ההסדרים
להעברת הנכסים ולקבוע את זכויות העובדים, כך שאין כל מקום לחששות של
חבר-הכנסת שוסטק.

ד. כוכבי:
אין בכוונתנו לעשות פעטורים בקרב עובדי לשכות
העבודה, אולם ישנם פה ושם עובדים שאינם להם
ההשכלה המינימלית הדרושה למילוי תפקיד בשירות התעסוקה, ואנו מבקשים לשמור
על זכותנו לקבל במקומם עובדים מתאימים.

מ"ם הינ"ר י. אלמוגי:
לא אכנס לויכוח עם אנשי משרד העבודה, נימוקיהם
אינם משכנעים אותנו ליצור תקדים בשטח תנאי
העבודה בארץ. מאחר שרוב חברי הוועדה הם בדעה שכל עובדי הלשכות הקיימות
צריכים לעבור אוטומטית לשירות התעסוקה, אני מבקש מנציגי משרד העבודה
להביא לישיבה הבאה נוסח חדש של הסעיף בהתאם לדעת רוב חברי הוועדה, ואז
נוכל להתווכח על פרטים.

(הישיבה נבעלה בשעה 10.00)